

FALKENBERG
REVISORERNA

Datum 2021-10-14

Socialnämnden

Kommunfullmäktige – för kännedom

Uppföljning av placerade barn och unga

Revisorerna i Falkenbergs kommun har gett PwC i uppdrag att genomföra en granskning avseende Socialnämndens uppföljning av barn och unga placerade i familjehem och hem för vård eller boende. Granskningen syftar till att bedöma om socialnämnden har en tillräcklig intern kontroll vad gäller placeringar av barn och unga i hem för vård eller boende och i familjehem.

Vår bedömning

Vi bedömer att Socialnämnden inte helt säkerställer en tillräcklig intern kontroll inom området. Rutiner gällande egenkontroller och uppföljningar kan vidareutvecklas. Vi baserar vår bedömning på genomgången av de revisionsfrågor vilka redovisas i bifogad revisionsrapport.

Våra rekommendationer är:

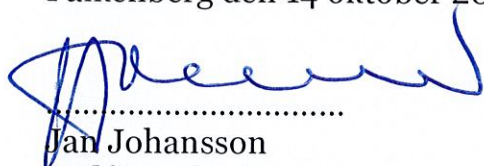
Utifrån genomförd granskning lämnar vi följande rekommendationer till Socialnämnden:

- Överväga ett ökat fokus på att i vårdplanerna också ange vad som krävs för att placeringen ska kunna avslutas.
- Säkerställa att överväganden avseende om det finns skäl för att ansöka om överflyttning av vårdnad dokumenteras på ett spårbart sätt.
- Överväg om rapporteringen till nämnden bör kompletteras med att i högre grad även avse insatsernas resultat och effekter på en övergripande nivå.

I övrigt hänvisar vi till granskningsrapporten som bifogas i bilaga: PwC Revisionsrapport "*Uppföljning av placerade barn och unga*".

Vi önskar era kommentarer senast 2022-01-31. Svar skickas till kommunrevisionen; jan.johansson@pol.falkenberg.se

Falkenberg den 14 oktober 2021

.....
Jan Johansson
Ordförande revisionen

.....
Gösta Svensson
Vice ordförande revisionen

Bilaga: Revisionsrapport PwC "*Uppföljning av placerade barn och unga*"

Uppföljning av placerade barn och unga

Falkenbergs kommun

September 2021

Erika Brolin

Michaela Nyman

Karin Magnusson

Sammanfattning

PwC har på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Falkenbergs kommun genomfört en granskning avseende socialnämndens uppföljning av barn och unga placerade i familjehem och hem för vård eller boende. Granskningen syftar till att bedöma om socialnämnden har en tillräcklig intern kontroll vad gäller placeringar av barn och unga i hem för vård eller boende och i familjehem.

Utifrån genomförd granskning är vår samlade bedömning att i socialnämnden **inte helt** har en tillräcklig intern kontroll inom området.

Nedan ses bedömning för varje revisionsfråga. För fullständiga bedömningar se respektive revisionsfråga i rapporten.

Revisionsfrågor	Bedömning	
Finns dokumenterade riktlinjer och rutiner i linje med lagstiftningens krav avseende uppföljning av enskilda placeringar?	Ja	
Upprättas individuellt utformade vård- och genomförandeplaner som tydliggör det enskilda barnets/den unges behov och hur vården ska genomföras?	Ja	
Finns en efterlevnad till lagstiftningens krav på att överväganden om behov av fortsatt vård sker minst var sjätte månad?	Ja	
Finns en efterlevnad till lagstiftningens krav på överväganden avseende om det finns skäl för att ansöka om överflyttning av vårdnad?	Delvis	
Sker någon egenkontroll avseende efterlevnaden till lagens krav avseende upprättande av vård- och genomförandeplaner, överväganden om behov av fortsatt vård samt överflyttning av vårdnad?	Delvis	
Sker en tillfredsställande uppföljning av placeringar på aggregerad nivå? Följer nämnden upp placeringsmönster, eventuella skillnader mellan pojkar och flickor, typ av insats kontra resultat (i den mån sekretess medger sådan uppföljning) etc.?	Delvis	

Rekommendationer

Utifrån genomförd granskning rekommenderar vi socialnämnden:

- att överväga ett ökat fokus på att i vårdplanerna också ange vad som krävs för att placeringen ska kunna avslutas.

- att säkerställa att överväganden avseende om det finns skäl för att ansöka om överflyttning av vårdnad dokumenteras på ett spårbart sätt.
- att överväga om rapporteringen till nämnden bör kompletteras med att i högre grad även avse insatsernas resultat och effekter på en övergripande nivå.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Inledning	5
1.1 Bakgrund	5
1.2 Syfte och revisionsfrågor	5
1.3 Revisionskriterier	6
1.4 Avgränsning	6
1.5 Metod	6
2. Granskningsresultat	7
2.1 Organisation och uppdrag	7
2.2. Riktlinjer och rutiner	7
2.2.1 Iakttagelser	8
2.2.2 Bedömning	10
2.3 Vård- och genomförandeplaner	10
2.3.1 Iakttagelser	10
2.3.2 Bedömning	11
2.4 Överväganden om behov av fortsatt vård	11
2.4.1 Iakttagelser	12
2.4.2 Bedömning	12
2.5 Överflyttning av vårdnad	12
2.5.1 Iakttagelser	13
2.5.2 Bedömning	13
2.6 Egenkontroller	14
2.6.1 Iakttagelser	14
2.6.2 Bedömning	15
2.7 Uppföljning på aggregerad nivå	15

2.7.1 Iakttagelser

16

2.7.2 Bedömning

18

1. Inledning

1.1 Bakgrund

Enligt socialtjänstlagen ansvarar socialnämnden för att den som behöver vård utanför det egna hemmet tas emot i ett familjehem, hem för vård eller boende (HVB) eller stödboende för barn och unga i åldern 16-20 år (stödboende). Socialnämnden ansvarar också för att den som genom nämndens försorg har tagits emot i ett annat hem än det egna får god vård.

Att placera individer på institution eller i familjehem är ett stort ingrepp för den enskilde individen och dessutom är det ett kostsamt uppdrag för kommunen. Riktlinjer och fungerande arbetssätt för att säkerställa att målen med placeringen är tydligt formulerade och att placeringen följs upp är väsentligt för såväl kvaliteten för den enskilde individen som för effektiviteten i insatsen. Det finns även uttalade krav i lagstiftningen avseende planering och uppföljning i samband med vård utanför det egna hemmet. Hanteringen av placeringar är därmed en fråga om rättssäkerhet.

Om ett barn varit placerat i samma familjehem under tre år ska socialnämnden överväga om det finns skäl för vårdnadsöverflyttning för att trygga barnets behov av stabilitet och varaktiga relationer. Vårdnadsöverflyttningar sker sällan.

Utifrån både individ- och ekonomiperspektivet är det viktigt att placeringarna leder till önskat resultat. Det är därför viktigt att nämnden har rutiner för att följa upp och utvärdera resultaten av dessa placeringar.

Revisorerna i Falkenbergs kommun har i sin risk- och väsentlighetsanalys funnit skäl att genomföra en granskning inom ovan rubricerat område.

1.2 Syfte och revisionsfrågor

Granskningens syftar till att bedöma om socialnämnden har en tillräcklig intern kontroll vad gäller placeringar av barn och unga i hem för vård eller boende och i familjehem.

Revisionsfrågor:

- Finns dokumenterade riktlinjer och rutiner i linje med lagstiftningens krav avseende uppföljning av enskilda placeringar?
- Upprättas individuellt utformade vård- och genomförandeplaner som tydliggör det enskilda barnets/den unges behov och hur vården ska genomföras?
- Finns en efterlevnad till lagstiftningens krav på att överväganden om behov av fortsatt vård sker minst var sjätte månad?
- Finns en efterlevnad till lagstiftningens krav på överväganden avseende om det finns skäl för att ansöka om överflyttning av vårdnad?

- Sker någon egenkontroll avseende efterlevnaden till lagens krav avseende upprättande av vård- och genomförandeplaner, överväganden om behov av fortsatt vård samt överflyttning av vårdnad?
- Sker en tillfredsställande uppföljning av placeringar på aggregerad nivå? Följer nämnden upp placeringsmönster, eventuella skillnader mellan pojkar och flickor, typ av insats kontra resultat (i den mån sekretess medger sådan uppföljning) etc.?

1.3 Revisionskriterier

Granskningen har genomförts med utgångspunkt huvudsakligen i följande revisionskriterier:

- Kommunallagen (2017:725) 6 kap. 4 och 6 §§
- Socialtjänstlagen (2001:453) 5 kap. 1 § samt 6 kap. 6, 7b och 8 §§
- Socialstyrelsens handböcker och föreskrifter på området
- Lokala styrande och stödjande dokument

1.4 Avgränsning

Granskningen berör huvudsakligen placeringar av barn och unga som gjorts med stöd av socialtjänstlagen.

1.5 Metod

- Genomgång av styrande och stödjande dokument med relevans för granskningen
- Intervjuer med följande funktioner:
 - Socialnämndens presidium
 - Förvaltningschef socialförvaltningen
 - Kvalitetsstrateg socialförvaltningen
 - Verksamhetschef barn och unga
 - Enhetschef barn och unga
 - Verksamhetsledare barn och unga
 - Socialsekreterare utredning barn och unga
- Granskning av ett urval om totalt 10 akter rörande barn och unga som placerats i HVB eller familjehem enligt socialtjänstlagen under minst sex månader. Aktgranskningen omfattar i huvudsak en kontroll av huruvida individuellt utformade vård- och genomförandeplaner finns upprättade samt om överväganden om behov av fortsatt vård skett inom sex månader. En granskning av akter avseende barn och unga som varit familjehemsplacerade i minst tre år har också gjorts, utifrån syftet att kontrollera huruvida överväganden av skäl för överflyttning av vårdnad har skett. Detta avsåg totalt fyra ärenden.

De intervjuade har beretts möjlighet att sakgranska rapporten.

2. Granskningsresultat

2.1 Organisation och uppdrag

Socialnämnden i Falkenbergs kommun ansvarar enligt nämndens reglemente bland annat för ärenden enligt socialtjänstlagen (SoL) samt för uppgifter enligt lag med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU). Under socialnämnden ligger socialutskottet som hanterar individärenden kopplat till barn och unga.

Socialförvaltningen ansvarar för stödinsatser till barn, unga och familj. Förvaltningen leds av socialchef och är indelad i stabsavdelning, kvalitets- och utredningsavdelning och myndighetsavdelning. Myndighetsavdelningen leds av verksamhetschef och består av fem enheter där ärenden avseende placering av barn och unga hanteras inom enheten *Barn och familj*. Barn och familj är därtill indelat i två områden; *familjehem, familjerätt och socialjour* samt *utredning barn och unga* (SoL, LVU, LSS (barn)). De två olika inriktningarna på barn- och familjeenheten leds av varsin enhetschef och består av verksamhetsledare, socialsekreterare och familjehemssekreterare¹.

I socialnämndens årsredovisning 2020 framgår att antalet dygn för placeringar av barn och unga varit betydligt fler än vad som inryms i budgeten och kostnaderna per dygn beskrivs ha ökat markant jämfört med tidigare år. Detta gäller både HVB- och familjehemsplaceringar. Under hösten 2020 minskade dock antalet HVB-placeringar samt kostnaderna per dygn jämfört med början av året, vilket förklaras av att myndighetsavdelningen arbetat med intensiva insatser via öppenvård och att man utvecklat verksamheten med behandlingsfamiljer².

I kommunens budget 2021 (fastställd av kommunfullmäktige 2020-06-30) har socialnämnden fått i uppdrag att se över administrationen gällande externa placeringar av barn och unga. Därutöver ska en omvärldsanalys inklusive jämförelse med andra kommuner genomföras för att se över organisationsstrukturen. Resultatet av utredningen ska ligga till grund för 2022 års å-priser för de olika kategorierna inom externa placeringar.

Denna granskning fokuserar huvudsakligen på placeringar gjorda enligt socialtjänstlagen (SoL). I granskningen ges dock uttryck för att Falkenbergs kommun har en förhållandevis hög andel placeringar gjorda enligt LVU.

2.2. Riktlinjer och rutiner

Revisionsfråga 1: Finns dokumenterade riktlinjer och rutiner i linje med lagstiftningens krav avseende uppföljning av enskilda placeringar?

I socialtjänstlagen³ regleras att den placerande nämnden noga ska följa vårderna av de barn och unga som vårdas i ett familjehem, jourhem, stödboende eller hem för vård eller boende. Detta ska ske främst genom regelbundna personliga besök i hemmet där

¹ Utför uppdrag att hitta familjehem och placera barn och unga.

² En familj som tar emot ett barn/ungdom i sitt hem och samtidigt fungerar som en del i ett behandlingsteam.

³ Socialtjänstlag (2001:453) 6 kap. 7b §

barnet/den unge vistas, enskilda samtal med barnet/den unge, samtal med den eller dem som tagit emot barnet/den unge i sitt hem samt samtal med vårdnadshavare. I socialtjänstlagen anges vidare att nämnden särskilt ska uppmärksamma barnets/den unges hälsa, utveckling, sociala beteende, skolgång samt relationer till anhöriga och andra närstående.

Socialtjänstlagen⁴ reglerar även att socialnämnden minst var sjätte månad ska överväga om det, för den som är placerad i familjehem eller HVB, föreligger ett behov av fortsatt vård (se separat kapitel om detta längre ner) och hur vården bör inriktas och utformas.

Som redogörs närmare för i ett senare kapitel ska en genomförandeplan, som beskriver hur vården ska genomföras, upprättas för det barn som placeras. I Socialstyrelsens skrift *Placerade barn och unga - Handbok för socialtjänsten* framgår att genomförandeplanen ska innehålla uppgifter om när och hur planen ska följas upp. Hur ofta planen ska följas upp beror på omständigheterna i det enskilda fallet såsom vårdtidens längd, insatsernas karaktär, när förändringar inträffar etc.

Det kan i vissa fall finnas behov av att på lokal nivå upprätta kompletterande riktlinjer/rutiner som närmare preciserar hur ovanstående ska gå till i praktiken.

2.2.1 Iakttagelser

Dokumentgranskning

Vid granskningstillfället pågår ett arbete med att införa ett nytt kvalitetsledningssystem i kommunen. Enligt de intervjuade är ambitionen att styrande och stödjande dokument för området kommer att finnas samlade i det nya ledningssystemet.

För att säkerställa att uppföljningar sker i enlighet med lagstiftning har Barn- och familjeenheten upprättat olika rutiner utifrån olika typer av placeringar. Vid intervjuer beskrivs att enheten arbetar efter ett årshjul som omfattar bland annat barnsamtal, genomförandeplansmöten etc. och att området upplevs fungera väl. Nedan redogörs för rutiner för uppföljning av jour- och familjehemsplaceringar⁵, HVB-placering⁶ samt benhandlingsfamiljsplacering.

Jour- och familjehemsplacering

Rutin vid jour- och familjehemsplacering (senast reviderad 2021-04-13) fungerar som stöd till personal inom Barn- och familjeenheten (område familjehem, familjerätt och socialjour). Rutinen anger bland annat ansvarsfördelning mellan socialsekreterare och familjehemssekreterare avseende vem som ska göra vad, exempelvis upprätta. I rutinen anges även specifika krav på uppföljning av vården vid jourplacering. Bland annat anges

⁴ Socialtjänstlag (2001:453) 6 kap. 8 §

⁵ Ett särskilt hem som vid upprepade tillfällen tar emot barn för tillfällig vård och fostran benämns jourhem. Jourhem är aktuellt om socialnämnden inte hunnit utreda barnets behov för att kunna matcha det med ett familjehem eller att ett familjehem inte finns att tillgå. I andra fall kan det bara vara aktuellt att barnet bor utanför det egna hemmet under en kortare period, varpå ett jourhem är aktuellt. Ett familjehem är ett enskilt hem som på uppdrag av socialnämnden tar emot barn för stadigvarande vård och fostran och vars verksamhet inte bedrivs yrkesmässigt.

⁶ Hem för vård eller boende (HVB) är en verksamhet som bedriver behandling eller inriktad omvårdnad, stöd eller fostran till barn, och unga.

att uppföljningsmöte ska bokas direkt i samband med placering och att uppföljning inledningsvis ska ske minst en gång/vecka för att sedan kunna glesas ut.

HVB-placering

Dokumentet *Process Vårdkedja Unga* (upprättat 2020-11-24) omfattar rutin för ärendegången gällande aktuella placeringar på hemmaplan (HVB, stödboende och utsluss). Dokumentet omfattar ett avsnitt om uppföljning som anger att uppföljning ska ske en gång per månad tillsammans med olika professioner från kommunen och hemmet, beroende på ärendets art. Boendepersonal (vid HVB-hem) ska enligt rutinen efter månatlig uppföljning skriva en månadsrapport. Därutöver ska kommunens öppenvård arbeta med behandling enligt upprättad genomförandeplan.

Vid intervju med representanter från barn- och familjeenheten ges uttryck för att det vid aktuell HVB-placering upprättas en genomförandeplan som omfattar när uppföljning ska ske.

Behandlingsfamilj

För ungdomar mellan 13-20 år som är i behov av behandling, men som inte bedöms få bäst vård via HVB- eller SIS⁷-hem kan behandlingsfamiljsplacering vara aktuellt. För unga som är placerade i behandlingsfamilj finns *Rutin behandlingsfamilj* (beslutad 2020-11-30). Enligt rutinen är behandlingstiden fem månader. Enligt rutinen ska det tidigt i placeringen finnas mål för vad som ska hända efter att placeringstiden löpt ut, det vill säga om det är aktuellt för ungdomen att återgå till sina biologiska föräldrar, annat familjehem eller behandlingsteam. Vidare anger rutinen att uppföljning ska ske var sjätte vecka med HVB-handläggare, förälder, ungdom, behandlingsfamilj och behandlingsteam för att följa upp barnets/den unges situation.

Intervjuer

Vid intervjuer framkommer att samtliga ärenden avseende barn och unga hanteras i förvaltningens journalsystem Combine och utgår från arbetssättet *Barns behov i centrum* (BBIC). BBIC innehåller en struktur för handläggning, genomförande och uppföljning av myndighetsutövningen som är anpassat efter socialtjänstens regelverk. De intervjuade anger att det i systemet Combine finns olika "flikar" som följs i ärendegången och som är obligatoriska att besvara och måste följas i en specifik ordning. Detta uppges av de intervjuade säkerställa att samtliga moment genomförs, exempelvis att lägga in datum för uppföljning i barnets/den unges ärende. Uppföljningsmöten planeras enligt de intervjuade utifrån barnets/den unges situation och behov.

Det uppges även vara möjligt att lägga in påminnelser i journalsystemet för uppföljning av ett ärende. Detta uppges dock inte vara något som används på ett systematiskt sätt.

⁷ Statens institutionsstyrelse (SIS) är en statlig myndighet som ansvarar för individuellt anpassad tvångsvård av ungdomar med allvarliga psykosociala problem samt ungdomar som dömts till ungdomsvård (lag med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU)).

De intervjuade anger att de i många fall använder egna manuella listor för att säkerställa att uppföljning av ärenden sker.

Vad gäller hantering av rutindokument ges vid intervjuer uttryck för att det förekommer olika arbetssätt mellan arbetsgrupperna, där vissa handläggare har gemensamma genomgångar i syfte att säkerställa att man tolkar och följer dessa på likvärdigt sätt.

2.2.2 Bedömning

Finns dokumenterade riktlinjer och rutiner i linje med lagstiftningens krav avseende uppföljning av enskilda placeringar?

Ja.

Det finns ett flertal rutindokument som beskriver ansvarsfördelning och tillvägagångssätt för uppföljning av placeringar, utifrån respektive placeringsform.

2.3 Vård- och genomförandeplaner

Revisionsfråga 2: Upprättas individuellt utformade vård- och genomförandeplaner som tydliggör det enskilda barnets/den unges behov och hur vården ska genomföras?

I socialtjänstlagen⁸ anges att den vård som socialnämnden avser att anordna för ett barn/ungdom som placeras i familjehem eller HVB ska dokumenteras i en så kallad vårdplan.

För ett barn/ungdom som är placerat i familjehem eller HVB ska, enligt samma paragraf som ovan, en så kallad genomförandeplan upprättas. Genomförandeplanen ska beskriva hur vården ska genomföras. I Socialstyrelsens skrift *Handläggning och dokumentation inom socialtjänsten* går att utläsa att genomförandeplanen, som ska beskriva hur insatserna ska genomföras och konkretisera innehållet i vårdplanen, ska upprättas av den nämnd som har beslutat om placeringen.

Närmare detaljer om vilka uppgifter vård- respektive genomförandeplanen ska innehålla regleras i socialtjänstförordningen⁹. Det handlar bland annat om målet med vården samt hur umgänget med exempelvis föräldrar och andra närstående ska ordnas.

2.3.1 Iakttagelser

Vid intervjuer med representanter från barn- och familjeenheten framkommer att vård- och genomförandeplaner upprättas i samband med placering och att det finns dokumenterat stöd till socialsekreterarna vad gäller hur dessa ska upprättas. Processen utgår från BBIC. Intervjuade ger uttryck för att innehållet i planerna kan utvecklas ytterligare genom att tydligare beskriva vad som krävs för att placeringen ska kunna avslutas och barnet/den unge ska kunna flytta hem. Det uppges tidigare ha funnits en rubrik i vårdplanen för detta, men den inte längre finns kvar vilket medfört att det inte längre uppfattas finnas ett självklart ställe att ange dessa uppgifter.

⁸ Socialtjänstlag (2001:453) 11 kap 3 §

⁹ (2001:937) 5 kap. 1 a §

Vi har inom ramen för granskningen genomfört en aktgranskning av totalt tio ärenden avseende placerade barn/unga. Två av dessa avser placeringar i HVB, sju i familjehem och ett i konsulentstött familjehem¹⁰. För samtliga tio granskade ärenden finns upprättade vårdplaner. I sex av tio fall kan vi i planerna dock inte utläsa datum för när dessa upprättades. Sett till vårdplanernas innehåll redogör dessa för bland annat anledning till beslut om vård samt mål och inriktning för vården.

Vår aktgranskning visar att det i samtliga tio ärenden finns upprättade genomförandeplaner. I åtta av de tio ärendena framgår datum för när genomförandeplanen upprättats. Två av genomförandeplanerna saknar uppgifter om datum för upprättande. Samtliga granskade genomförandeplaner omfattar mål och aktiviteter knutna till vården.

Mallen för genomförandeplan innehåller bland annat rubriken *Hur uppföljningen ska genomföras*. Tre av de granskade genomförandeplanerna innehåller uppgifter om att uppföljningen ska ske var sjätte månad eller minst var sjätte månad, men saknar uppgifter om *hur* uppföljning ska ske. Fyra granskade genomförandeplaner innehåller uppgifter om att samtal/uppföljningsmöten med t ex barnet/ungdomen, familjehem etc. ska ske men saknar närmare uppgifter om när/hur ofta.

2.3.2 Bedömning

Upprättas individuellt utformade vård- och genomförandeplaner som tydliggör det enskilda barnets/den unges behov och hur vården ska genomföras?

Ja.

I samtliga tio granskade ärenden finns både vård- och genomförandeplaner upprättade. I dessa anges mål och inriktning för vården samt hur den ska genomföras. Vi bedömer att nämnden bör säkerställa en spårbarhet till datum för upprättande av vård- och genomförandeplaner.

I Socialstyrelsens skrift Placerade barn och unga - Handbok för socialtjänsten anges att genomförandeplanen ska innehålla uppgifter om när och hur planen ska följas upp. I vår aktgranskning fann vi att mallen för genomförandeplan innehåller rubriken *Hur uppföljningen ska genomföras*, vilket vi ser positivt på. Vi noterar dock att flera planer saknar uppgifter om antingen hur eller när uppföljning ska ske.

Vi rekommenderar socialnämnden att överväga ett ökat fokus på att i vårdplanerna också ange vad som krävs för att placeringen ska kunna avslutas.

2.4 Överväganden om behov av fortsatt vård

Revisionsfråga 3: Finns en efterlevnad till lagstiftningens krav på att överväganden om behov av fortsatt vård sker minst var sjätte månad?

¹⁰ Ett hem som föreslås som familjehem och stöttas av annan verksamhet än kommunen

I 6 kap. 7b § socialtjänstlagen finns bestämmelser om att socialnämnden noga ska följa vården av de barn och unga som vårdas i bland annat familjehem eller HVB. Enligt 6 kap. 8 § socialtjänstlagen ska socialnämnden minst en gång var sjätte månad överväga om vården fortfarande behövs och hur vården bör inriktas och utformas. I Falkenbergs kommun ligger delegationen för sådant övervägande hos socialutskottet.

2.4.1 Iakttagelser

Området beskrivs sammantaget av de intervjuade fungera väl och att överväganden genomförs i enlighet med lagens krav. Inom barn- och familjeenheten, inriktning familjehem, familjerätt och socialjour, uppges det vid intervju ske så kallad verksamhetsledning var sjätte vecka. Vid dessa möten uppges genomgång av att exempelvis överväganden och barnsamtal skett inom given tidsram. För inriktning utredning sker motsvarande kontroller för att säkra att efterlevnad av lagstiftningen sker avseende överväganden.

Som nämndes i avsnitt 2.2.1 finns möjlighet till påminnelse i dokumenthanteringssystemet Combine om att övervägande ska upprättas, men att detta inte genomgående används inom enheten. Orsaken uppges av de intervjuade bero på att funktionen inte upplevs fungera som den ska.

Vid aktgranskning av de tio ärenden som nämndes i föregående avsnitt har vi även granskat om överväganden gjort inom sex månader från det att barnet/den unge placerats. Samtliga granskade ärenden omfattar placeringar som verkställts i oktober 2020 eller tidigare, så att sex månader ska ha hunnit passera. Då fyra ärenden avser unga över 18 år genomförs inte överväganden och beaktas inte dessa fall vid granskning av om överväganden skett. För övriga ärenden kan vi se att övervägande skett inom lagstadgad tid.

2.4.2 Bedömning

Finns en efterlevnad till lagstiftningens krav på att överväganden om behov av fortsatt vård sker minst var sjätte månad?

Ja.

För de ärenden som vi i vår aktgranskning kontrollerat har överväganden skett inom lagstadgad tid.

2.5 Överflyttning av vårdnad

Revisionsfråga 4: Finns en efterlevnad till lagstiftningens krav på överväganden avseende om det finns skäl för att ansöka om överflyttning av vårdnad?

När ett barn/ungdom varit placerat i samma familjehem under tre år, ska socialnämnden särskilt överväga om det finns skäl att ansöka om överflyttning av vårdnaden enligt 6 kap. 8 § föräldrabalken. Att sådant övervägande ska ske regleras i 6 kap. 8 § socialtjänstlagen. Efter de tre första åren ska frågan övervägas årligen. Vid övervägande om överflyttning av vårdnad ska ett antal olika parametrar beaktas;

- barnets och familjehemsföräldrarnas inställning till en vårdnadsöverflyttning,
- barnets relation till familjehemsföräldrarna och deras förmåga att tillgodose barnets behov av en trygg och god uppväxt,
- familjehemsföräldrarnas inställning till och förmåga att tillgodose barnets behov av kontakt med sina föräldrar och andra närstående, och
- barnets relation till sina föräldrar.

2.5.1 Iakttagelser

Vi har inom ramen för granskningen genomfört en aktgranskning i syfte att undersöka om överväganden avseende om det finns skäl för att ansöka om överflyttning av vårdnad sker i enlighet med lagstiftningens krav. Vi efterfrågade underlag för fem familjehemsplaceringar som pågått längre än tre år. Falkenbergs kommun har totalt fyra barn som varit familjehemsplacerade enligt socialtjänstlagen i minst tre år, för vilka vi erhöll efterfrågat material.

I erhållet material kan vi inte finna spårbarhet till att något av ärendena omfattar ett övervägande avseende om det finns skäl för att ansöka om överflyttning av vårdnad. Granskade överväganden omfattar främst en bedömning av om barnet/den unge har haft behov av fortsatt vård.

Vid verksamhetens sakgranskning av rapporten framkommer dock följande uppgifter:

- ett av barnen bodde på HVB-hem när tre år gått, varför övervägande om vårdnadsöverflytt inte skett,
- för ett av barnen arbetades det med en kommunöverflytt, varför övervägande om vårdnad dokumenterats på annat sätt,
- för två av barnen har dokumentation skett i journal, antingen i familjehemmets eller i barnets.

Ovanstående är uppgifter från verksamheten och har inte kunnat verifieras genom det material som vi tagit del av. I socialnämndens sammanträdesprotokoll kan dock utläsas att nämnden vid sitt sammanträde i juni och augusti 2021 behandlat framställan till tingsrätten gällande överflyttning av vårdnad.

2.5.2 Bedömning

Finns en efterlevnad till lagstiftningens krav på överväganden avseende om det finns skäl för att ansöka om överflyttning av vårdnad?

Delvis.

I erhållet och granskat material har vi inte kunnat finna spårbarhet till att överväganden avseende om det finns skäl för att ansöka om överflyttning av vårdnad har skett. I sammanhanget bör dock noteras verksamheten uppger att detta finns dokumenterat på andra håll i aktuella akter, än i det material som vi inom ramen för granskningen tagit del av. Vi kan också se att nämnden har behandlat framställan till tingsrätten avseende överflyttning av vårdnad.

2.6 Egenkontroller

Revisionsfråga 5: Sker någon egenkontroll avseende efterlevnaden till lagens krav avseende upprättande av vård- och genomförandeplaner, överväganden om behov av fortsatt vård samt överflyttning av vårdnad?

Som redogjorts för i tidigare kapitel finns i socialtjänstlagen ett flertal krav kopplade till placeringar av barn och unga. I detta kapitel belyser vi huruvida Falkenbergs kommun har rutiner för egenkontroller avseende efterlevnaden till i huvudsak de krav som anges i ovanstående revisionsfråga.

2.6.1 Iakttagelser

I granskningen framkommer att det inte finns någon särskild egenkontrollplan som gäller för hela myndighetsavdelningen. Vi har från verksamheten dock tagit del av dokument kallat *Egenkontroll övervägande familjehem*. Dokumentet utgör en form av checklista över områden som kontrolleras i samband med att ett övervägande av behov av fortsatt vård sker. Den innehåller följande områden:

- Rätt namn
- Rätt personnummer
- Hänvisning till rätt lagparagraf
- Framgår datum för senaste övervägandet?
- Har barnet kommit till tals i rapporten och hur?
- Om inte, framgår orsak?
- Är rapporten och dess frågeställningar inriktade på barnets situation och behov?
- Framgår att barnets bästa beaktats i utredningen?
- Framgår av utredning skäl för föreslaget beslut?
- Håller utredningen god kvalitet, dvs. är den saklig, kronologisk och innehåller relevanta uppgifter?

Vid intervjuer lyfts att det i journalsystemet Combine finns hjälptexter utifrån metodstödet BBIC som stöd till handläggarna vid dokumentation i placeringsärenden.

Journalsystemet beskrivs som ett stöd för att rätt uppgifter (exempelvis de som framgår i listan ovan) ska hamna i systemet från början. Systemet i sig utgör dock inte något stöd för att dokumentera om egenkontroller har genomförts i enlighet med kontrollplanen.

Utöver det som ovan framgår har vi fått del av ett dokument kallat *Egenkontroll Våld Barn och Unga (Barn- och ungdomsenhet)*. Dokumentet innehåller ett antal frågor såsom exempelvis om barnets behov av akut stöd och hjälp framgår samt om bedömning gjorts av risken för att barnet kan utsättas för, eller bevittna, ytterligare våld. I det material som vi tagit del av kan utläsas att kontroller utifrån dessa frågor genomförts fyra gånger under år 2020 och två gånger under år 2021. Vi uppfattar det som att ytterligare två kontrolltillfällen finns planerade för år 2021.

Vid intervjuer framkommer att egenkontrollplanerna upprättats av förvaltningens kvalitetsavdelning och att förvaltningens kvalitetsstrateg stöttar barn- och familjeenheten

i att säkerställa att egenkontroller samt interna tillsyner genomförs. I granskningen framhålls även att egenkontroll sker i form av att arbetsledningen granskar ett ärende per handläggare varje månad.

I socialnämndens kvalitetsberättelse 2019 (motsvarande för år 2020 finns ej) framgår att myndighetsavdelningen under 2019 genomförde en egenkontroll avseende genomförandeplaner. Resultaten beskrivs som överlag mycket goda. I kvalitetsberättelsen framgår att egenkontroller avseende genomförandeplaner samt social dokumentation även var planerade att genomföras under år 2020. Det har inom ramen för granskningen dock inte kunnat styrkas att sådana kontroller genomförts.

I granskningen uppges att enhetschef (alternativt verksamhetsledare) kvalitetssäkrar samtliga utredningar innan ärendet går vidare till socialutskottet för beslut, exempelvis vid övervägande av behov av fortsatt vård. Detta beskrivs som en kontrollfunktion för att säkerställa att utredningen håller tillräcklig kvalitet. I kvalitetsberättelsen för år 2019 framgår att dessa kontroller dock inte dokumenteras och att ingen uppföljning sker på övergripande nivå. I vår granskning ges uttryck för att så fortsatt är fallet.

Socialnämndens internkontrollplan för år 2021 innehåller inga kontrollmoment med bäring på det granskade området.

2.6.2 Bedömning

Sker någon egenkontroll avseende efterlevnaden till lagens krav avseende upprättande av vård- och genomförandeplaner, överväganden om behov av fortsatt vård samt överflyttning av vårdnad?

Delvis.

Vissa egenkontroller avseende genomförandeplaner har genomförts längre tillbaka i tiden men inte efter år 2019. Detta trots att det i material som vi inom ramen för granskningen tagit del av framgår att sådana kontroller var planerade att genomföras även under år 2020. I dagsläget sker kontroller avseende innehållet i överväganden av behov av fortsatt vård för barn placerade i familjehem, samt utifrån särskilda frågeställningar kopplade till barn som varit utsatta för våld.

Som redogjorts för i tidigare kapitel finns inom verksamheten vissa etablerade arbetssätt för att hålla koll på när det börjar bli dags för exempelvis övervägande av behov av fortsatt vård i respektive individärende. Vår bedömning är dock att det inte genomförs några systematiska egenkontroller på en mer övergripande nivå rörande förekomsten av vård- och genomförandeplaner eller huruvida överväganden av behov av fortsatt vård eller vårdnadsöverflyttning sker inom lagstadgad tid.

2.7 Uppföljning på aggregerad nivå

Revisionsfråga 6. Sker en tillfredsställande uppföljning av placeringar på aggregerad nivå? Följer nämnden upp placeringsmönster, eventuella skillnader mellan pojkar och

flickor, typ av insats kontra resultat (i den mån sekretess medger sådan uppföljning) etc.?

I detta kapitel beskriver vi vilken uppföljning som sker på en aggregerad nivå vad gäller exempelvis kostnadsutveckling samt placeringarnas resultat och effekter.

2.7.1 Iakttagelser

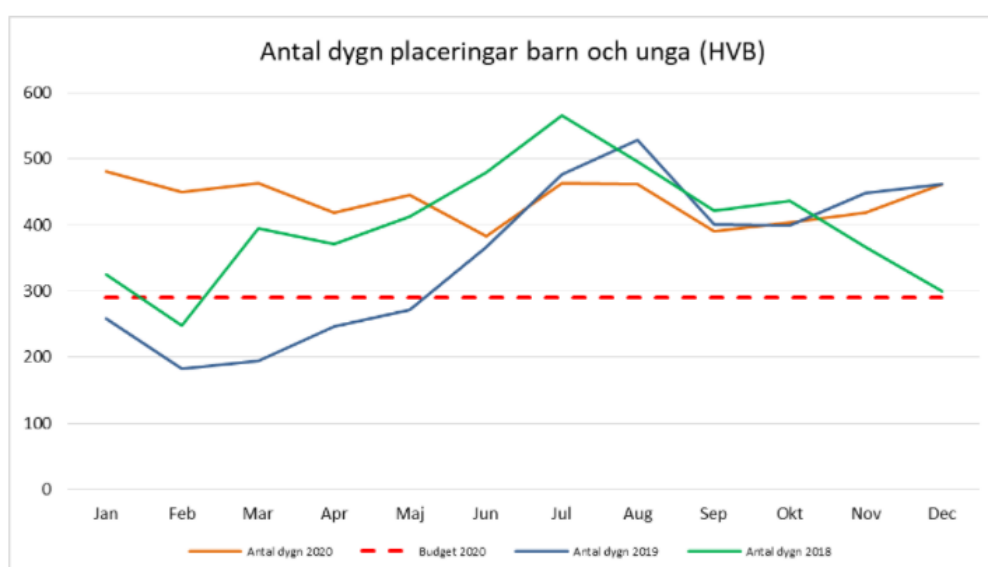
Vid granskning av socialnämndens protokoll kan vi se att socialnämnden behandlade årsredovisning 2020 vid sitt sammanträde 2021-02-23. I bilaga till årsredovisningen finns uppföljning av nyckeltal avseende externa placeringar och placeringar i kommunal regi. Nyckeltalen omfattar antal dygn samt antal individer i placeringar per månad och en jämförelse görs mellan år 2019 och år 2020. Det går inte att utläsa hur stor andel som avser flickor/pojkar och det framgår inte heller vilka/hur många placeringar som är gjorda enligt SoL respektive LVU.

Vi noterar särskilt följande:

- Antalet barn och unga som placerats i kommunens HVB låg mellan 4 och 7 individer under år 2020.
- Antalet externa placeringar i HVB varierade under år 2020 mellan 7 och 14 individer.
- Totalt var 15 barn och unga placerade i HVB per december år 2020.
- Antalet externa placeringar i jour- och familjehem låg generellt sett något högre under 2020 jämfört med 2019 (77 individer per december 2020, att jämföra med 72 individer per december 2019).

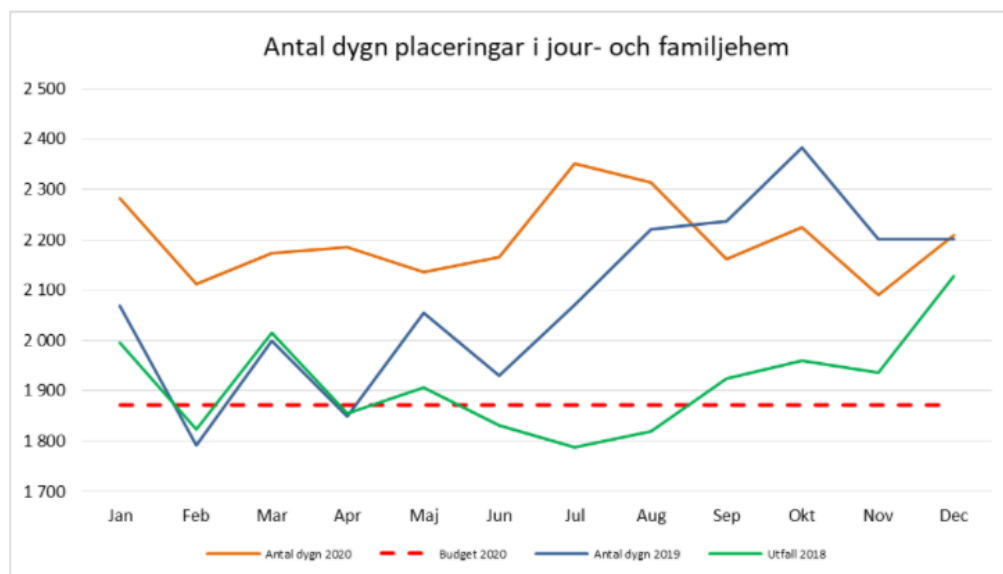
I bilagan finns även två diagram (diagram 1 och 2) som beskriver utvecklingen av placeringar i HVB-hem samt jour- och familjehem samt i förhållande till budget år 2020. Diagrammet avser perioden 2018-2020.

Diagram 1. Antal dygn, placeringar i HVB, 2018-2020.

Statistiken visar att antalet dygn i HVB år 2020 (gul linje) legat på en mer konstant nivå under året jämfört med år 2019 (blå linje) och år 2018 (grön linje). I förhållande till budgeterade dygn för 2020 (röd streckad linje) överstiger de faktiska dygnen dessa.

Diagram 2. Antal dygn, placeringar i jour- och familjehem, 2018-2020.

Statistiken visar på en liknande trend som för HVB-placeringar, dvs. att antalet dygn i jour- och familjehem år 2020 legat på en mer konstant nivå under året jämfört med tidigare år. Samtidigt visar statistiken att antalet dygn för år 2020 överstiger de budgeterade dygnen.

Vid intervju med representanter från socialnämnden framkommer att individärenden främs hanteras i socialutskottet. Uppföljning på en mer övergripande nivå uppges ske i nämnden var tredje månad i samband med ekonomisk uppföljning, vid delårsrapportering samt i samband med årsredovisning. Uppföljningen uppges huvudsakligen omfatta antalet placeringar och kostnader för dessa.

Vid granskning av socialnämndens protokoll från år 2021 kan vi se att nämnden erhållit ekonomisk uppföljning vid sina sammanträden i mars, april och maj. I protokollet går inte att utläsa vilket information som inom ramen för detta kommit nämnden till del.

Som nämndes inledningsvis i rapporten har socialförvaltningen i budget 2021-2023 fått i uppdrag att jämföra administrationen kring externa placeringar med andra kommuner och att titta på alternativa sätt att organisera verksamheten. Av protokollet från nämndens sammanträde i februari 2021 framgår återrapportering av uppdraget. Slutsatsen i förvaltningens utredning är att nuvarande organisering med en mottagningsenhet med mottag, utredare och HVB-handläggare bedöms vara adekvat. En annan typ av organisering bedöms inte vara mer kostnadseffektiv. Organiseringen inom familjehem bedöms inte heller vara i behov av förändring. Nämnden beslutade att godkänna rapporten samt översända den till kommunledningsförvaltningen för fortsatt hantering till budgetberedningen.

Vidare framgår i protokoll att nämnden vid sina sammanträden får redovisning av delegationsbeslut, vilket bland annat omfattar protokoll från socialutskottet. Nämnden har vid sitt sammanträde i maj 2021 även erhållit redovisning av förvaltningens uppdrag att undersöka möjligheten att genom anställning av familjehem/jourhem undvika dyra placeringar. Från protokollet framgår att det, utifrån nuvarande regelverk, inte är möjligt att anställa familjehem/jourhem. Nämnden fattade vid sammanträdet beslut om att godkänna rapporteringen.

I förvaltningens kvalitetsrapport för år 2019 framgår inte någon uppföljning av placeringsärenden.

2.7.2 Bedömning

Sker en tillfredsställande uppföljning av placeringar på aggregerad nivå? Följer nämnden upp placeringsmönster, eventuella skillnader mellan pojkar och flickor, typ av insats kontra resultat (i den mån sekretess medger sådan uppföljning) etc.?

Delvis.

Socialnämnden följer kontinuerligt den ekonomiska utvecklingen på området och jämförelser med föregående år görs. Nämndens uppföljning är dock huvudsakligen koncentrerad till kostnadsutveckling samt antalet placerade individer och vård dygn, snarare än till insatsernas resultat och effekter. Vi kan inte finna spårbarhet till att några uppföljningar/analyser har gjorts avseende exempelvis eventuella mönster vad gäller flickor/pojkar, åldersintervall eller huvudsakliga orsaker till placeringarna. Inte heller framgår hur många/hur stor andel av placeringarna som är gjorda enligt SoL respektive LVU.

2021-10-14

Fredrik Carlsson

Erika Brolin

Uppdragsledare

Projektledare

Denna rapport har upprättats av Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB (org nr 556029-6740) (PwC) på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Falkenbergs kommun enligt de villkor och under de förutsättningar som framgår av beslutad projektplan. PwC ansvarar inte utan särskilt åtagande, gentemot annan som tar del av och förlitar sig på hela eller delar av denna rapport.